Spontánní intrakraniální hypotenze

Svatopluk Ostrý

Neurologické oddělení, Nemocnice České Budějovice, a.s.
Neurochirurgická a neuroonkologická klinika 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova v Praze a Ústřední vojenská nemocnice - Vojenská fakultní nemocnice Praha

Školení přimářů 2025/II - Bílovice 4.11.2025

NEMOCNICE ČESKÉ BUDĚJOVICE, a.s.

Comprehensive Stroke Centre České Budějovice

Disclosures

nothing to disclose

- kazuistika
- review

Kazuistika

Klinické příznaky

♂ 32 let

OA: thyreotoxikoza, hypertenze

NO:

- před 6 dny: při prudké flexi pocit “lupnutí” v Th/L přechodu.

- postupně narůstají:
  - bolest zad
  - orthostaticky vázaná tupá bolest hlavy
  - závrať, nausea,
  - prekolaps
- vleže ústup příznaků do 15 min
- 2. polovina dne horší

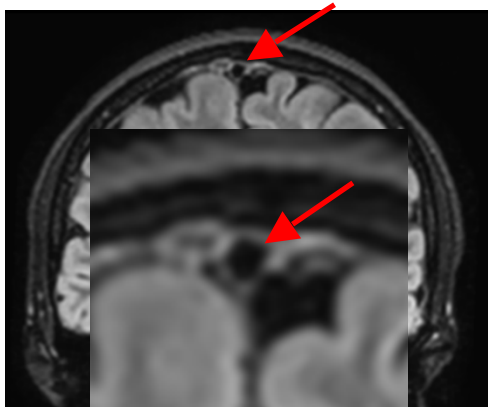
- 2 dny NSAID, bed rest - remise pouze v horizontále
  - po vertikalizaci relaps

SP: neurologicky norma

Pomocná vyšetření - MRI

sycení mening
hyperemie hypofýzy

zduření splavů

ED CSF

Terapie

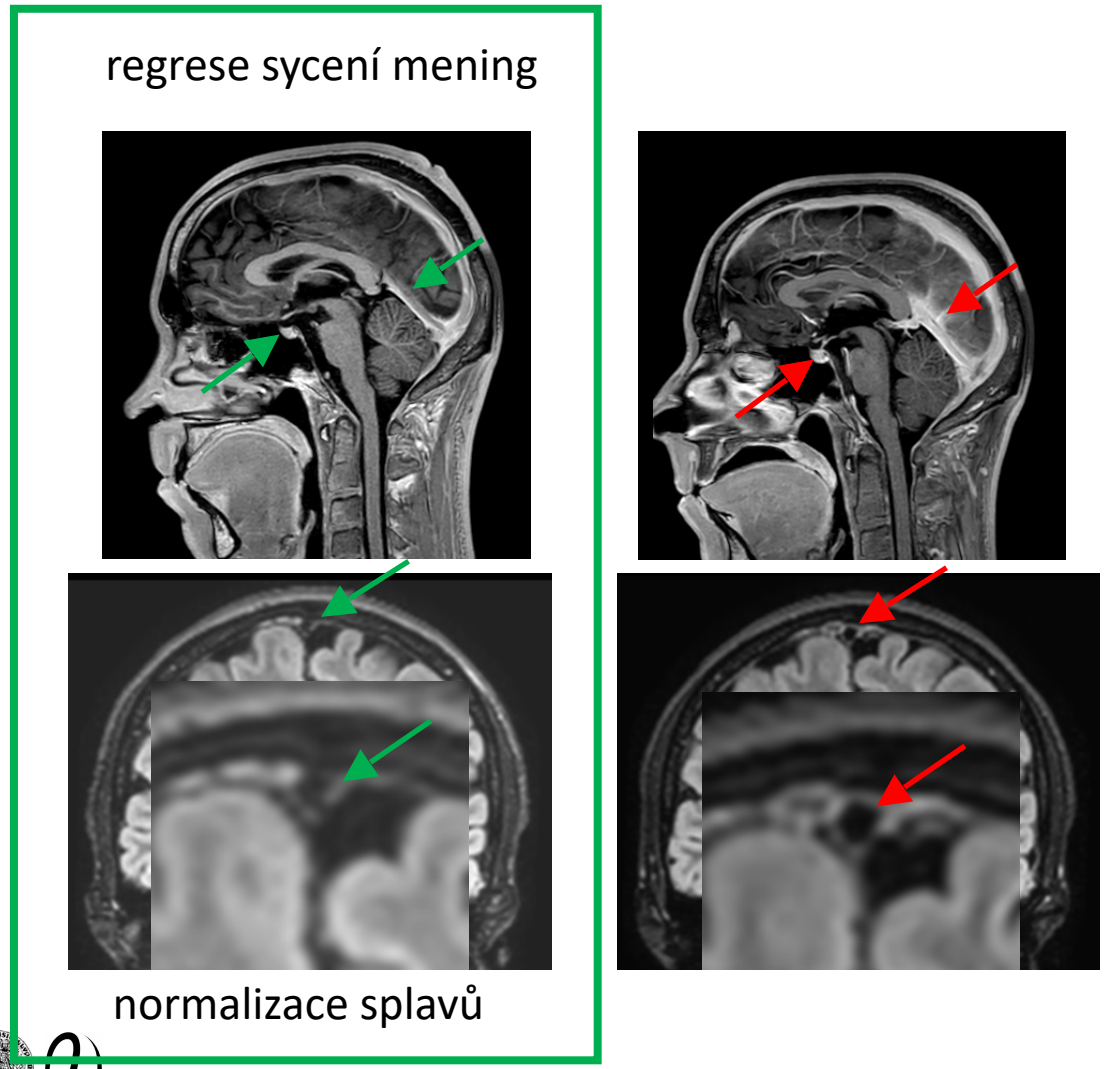
Konzervativní	NSAID, hydratace, bedrest		efekt < 10 %, relaps < 12h
EBP	L1-2		
	D7 20 ml	24h bed rest Trendelenburg	efekt 50-75%, relaps: 26h
	D10 30 ml	24h bed rest Trendelenburg +48h relativní bed rest	efekt 50-75%, relaps: 3D
	D19 40 ml lokální bolest, parestezie DKK	24h bed rest Trendelenburg +48h relativní bed rest	efekt > 90%

https://rk.md/2020/epidural-blood-patch-ebp/

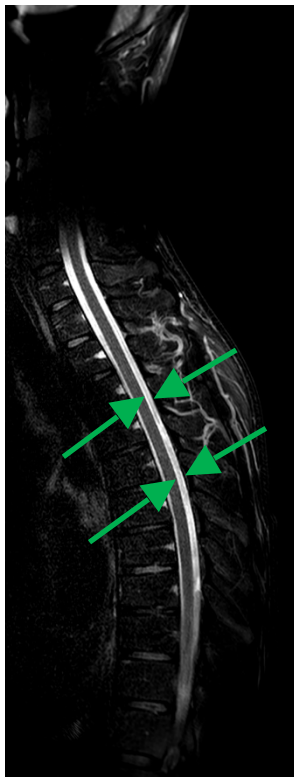
Follow-up MRI mozek

Follow-up MRI - páteř

absence ED CSF

T7/8 vlevo

meningeální divertikl
kořenová cysta

Spontánní intrakraniální hypotenze

Epidemiologie

SIH

3,8-5,0 / 10^5 / rok

♀ : ♂ 2:1

Ø věk 46 let

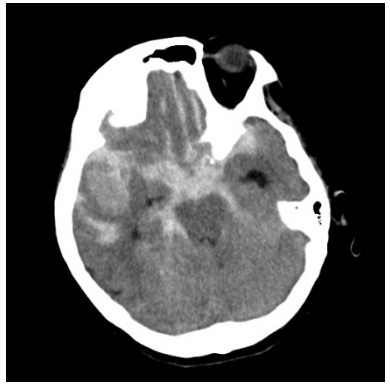

Schievink WI et al. Frequency of spontaneous intracranial hypotension in the emergency department. J Headache Pain. 2007 Dec;8(6):325-8.

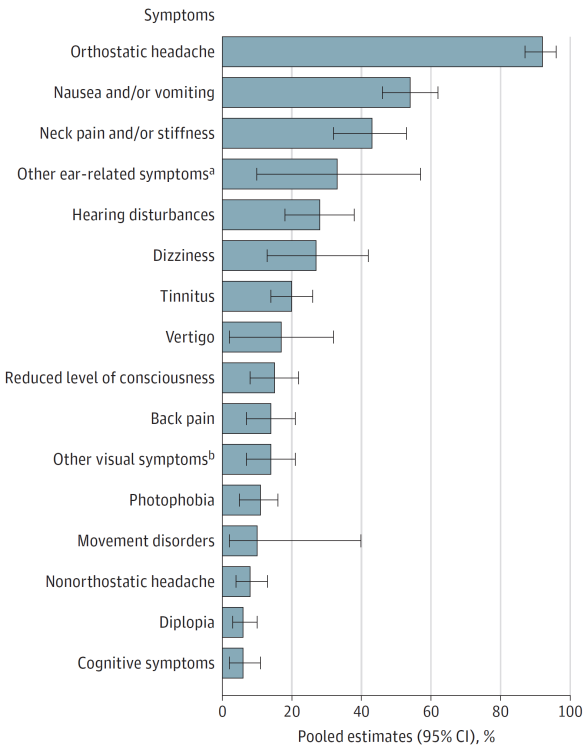
SAH

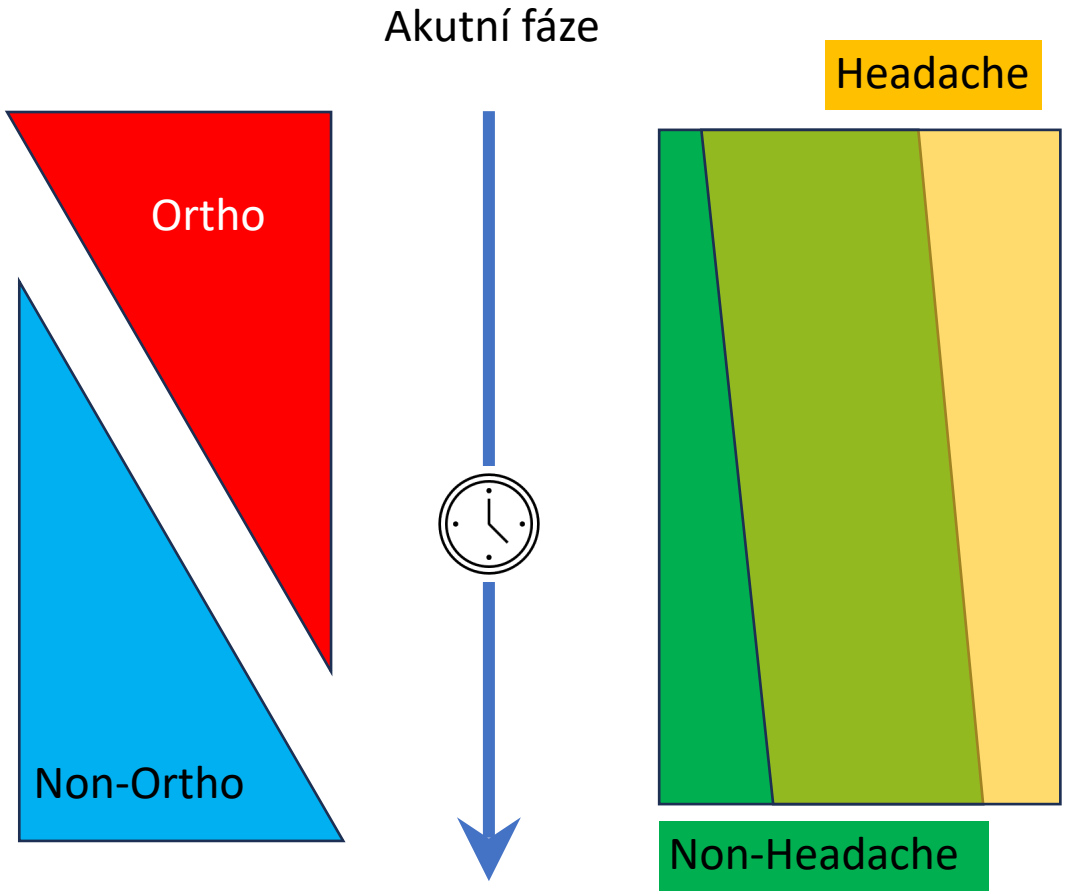
4,9-8,3 / 10^5 / rok

Etminan N et al. Worldwide Incidence of Aneurysmal Subarachnoid Hemorrhage According to Region, Time Period, Blood Pressure, and Smoking Prevalence in the Population: A Systematic Review and Meta-analysis. JAMA Neurol. 2019 May 1;76(5):588-597.

Klinická manifestace / příznaky

Headache	97%
► Orthostatic	92%
► Non-orthostatic	8%
► Occipital	33%
► Diffuse/holocranial	30%
► Frontal	21%
► Frontal and occipital	11%
► Temporal	8%

neorthostatická
námahová
thunderclap
tussigenní
paradoxní

Cheema S et al. Spontaneous intracranial hypotension. Pract Neurol. 2024 Mar 19;24(2):98-105.
D'Antona L etl. Clinical Presentation, Investigation Findings, and Treatment Outcomes of Spontaneous Intracranial Hypotension Syndrome: A Systematic Review and Meta-analysis. JAMA Neurol. 2021 Mar 1;78(3):329-337.

Klinický kontext

Provokující moment ≈ 30% SIH

Stretching
Yoga and Pilates
Valsalva maneuver associated with constipation
Weightlifting
Protracted coughing
Vomiting
Intercourse
Bending over to pick up something heavy
Chiropractic manipulation
Roller-coaster rides
Whiplash

SIH

podporuje	vylučuje
CHSDH < 60 yrs	insult, invaze
chronická cefalea resistentní na th	
hereditární poruchy pojiva spinální patologie bariatrická operace	

sestup tonsil – Chairi I

Diferenciální diagnostika

- traumatický leak (PDPH, pooperační)
- POTS *(postural orthostatic tachycardia sy)*
- migréna
- jiná primární bolest hlavy (ponámahová)
- Chiari malformace
- CC sy
- okcipitální neuralgie
- sinusitida
- intrakraniální expanze
- CVT
- IIH

QoL

≈ 50% ⛔ zaměstnání
sociální interakce

49%	≥ střední deprese
25%	≥ střední anxieta
75%	těžká disabilita asociovaná s cefaleou
66%	myšlenky na smrt
22%	suicidální chování

p< 0.0005
- SF-36 (všechny domény)
- PHQ-9
- FACIT-Sp-12
- HIT-6

Liaw V et al. Quality of Life in Patients With Confirmed and Suspected Spinal CSF Leaks. Neurology. 2023 Dec 4;101(23):e2411-e2422.

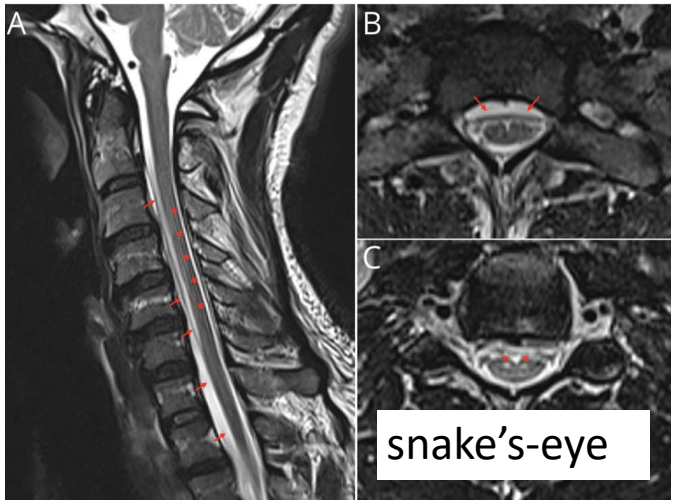
Komplikace a chronické následky

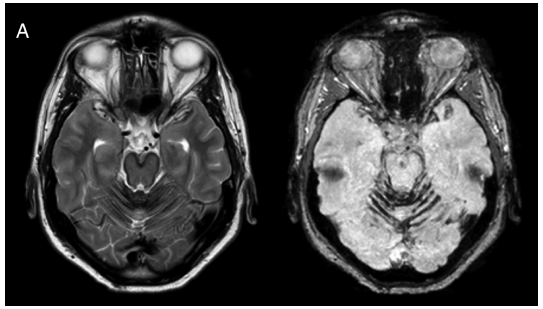

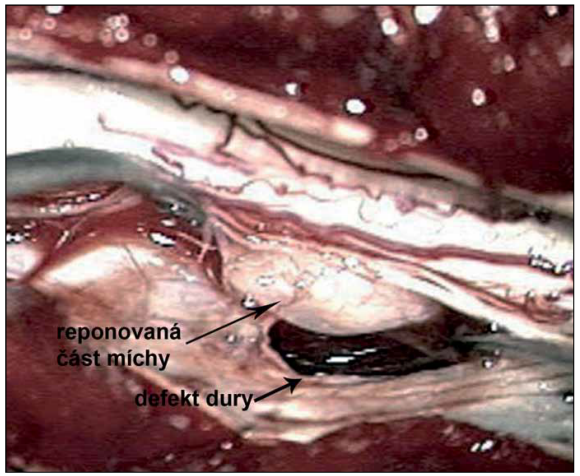
primo misdiagnosa 94%

- persistentní cefalea
- CSS ≈ 20 let
- CVT
- bibrachiální amyotrofie
- ASCH
- NCSE
- FTLD-like brain sagging sy

Schmahmann JD, Schievink WI. Compulsive Repetitive Flexion With Breath-Holding in Sagging Brain Syndrome. Neurol Clin Pract. 2024 Apr;14(2):e200261.
Katz JS et al. Brachial amyotrophic diplegia: a slowly progressive motor neuron disorder. Neurology. 1999 Sep 22;53(5):1071-6.
Webb AJ et al. Superficial siderosis following spontaneous intracranial hypotension. Pract Neurol. 2015 Oct;15(5):382-4.
Sun Y et al. Pearls & Oy-sters: Bibrachial Amyotrophy From a Dural Tear. Neurology. 2024 Apr 9;102(7):e209256.
Saur K et al. Idiopatická herniace míchy – kazuistika. Cesk Slov Neurol N 2013; 76/109(6): 740-744.

diagnostická kriteria ICHD-3

Diagnostic criteria:

A. Any headache[1] fulfilling criterion C
B. Either or both of the following:
   1. low cerebrospinal fluid (CSF) pressure (<60 mm CSF)
   2. evidence of CSF leakage on imaging[2]
C. Headache has developed in temporal relation to the low CSF pressure or CSF leakage, or led to its discovery[3]
D. Not better accounted for by another ICHD-3 diagnosis.

Notes:

1. 7.2 *Headache attributed to low cerebrospinal fluid (CSF) pressure* is usually but not invariably orthostatic. Headache that significantly worsens soon after sitting upright or standing and/or improves after lying horizontally is likely to be caused by low CSF pressure, but this cannot be relied upon as a diagnostic criterion.
2. Brain imaging showing brain sagging or pachymeningeal enhancement, or spine imaging (spine MRI, or MRI, CT or digital subtraction myelography) showing extradural CSF.
3. Evidence of causation may depend upon onset in temporal relation to the presumed cause, together with exclusion of other diagnoses.

invazivní měření OP

leak na zobrazovací vyšetření

Cephalalgia 2018, Vol. 38(1) 1–211

Patofyziologie

vzpřímená pozice →zvýšený efflux CSF

Pomocná vyšetření

Lokalizační potenciál leaku

1st line

2nd line

1st Line Diagnostika

Základní diagnostika

LP-otvírací tlak

[mm H_2O]	
< 60	67%
60-200	32%
> 200	3%

Zobrazovací vyšetření

≥ 1 MRI abnormita	81%
radionuklidová cisternografie	74 %

MRI mozku + KL

S **S**ubdurální kolekce

E **E**nhancement pachymening

E zduření splavů (**E**ngorgement)

P **P**ituitární hyperemie

S **S**esednutí mozku (**S**agging)

SEEPS

Schievink WI. JAMA 2006; 295: 2286–96.

MRI mozku + KL

S **S**ubdurální kolekce

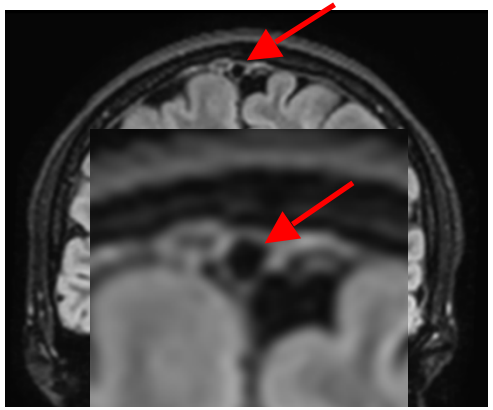
E **E**nhancement pachymening

E zduření splavů (**E**ngorgement)

P **P**ituitární hyperemie

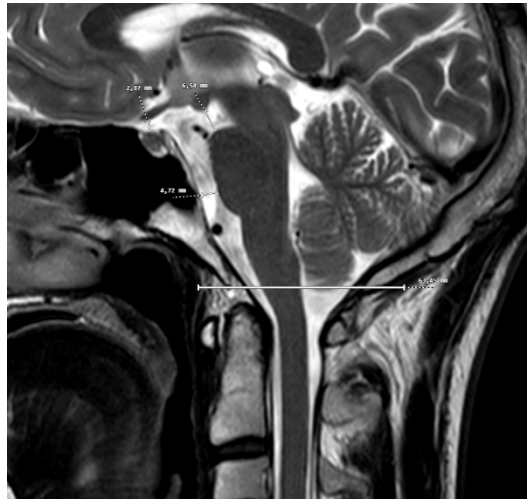
S **S**esednutí mozku (**S**agging)

opatrnost: pohlaví
hypofyzitida
AHY
Chiari

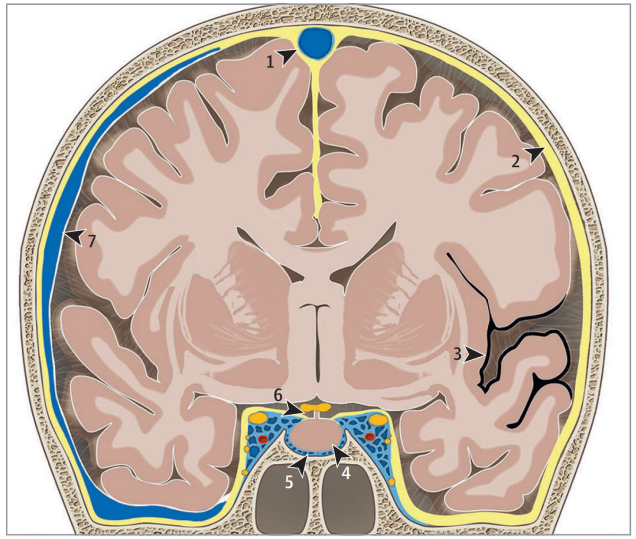

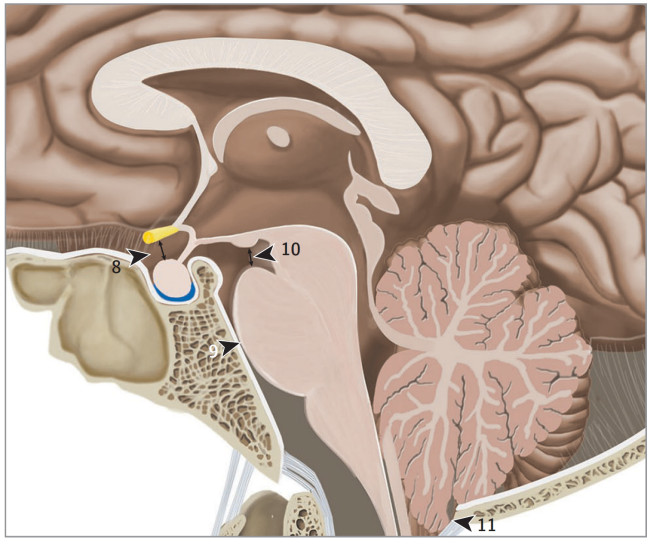
sestup tonsil: nespolehlivé

SIH- score (Bern score)

Major criteria

enhancement pachymening	**2**
zduření splavů (engorgement)	**2**
zploštění suprasellární cisterny ≤ 4,0 mm	**2**

Minor criteria

1	subdurální kolekce
1	zploštění prepontinní cisterny ≤ 5,0 mm
1	mamilo pontinní distance ≤ 6,5 mm

SIH ≥ 5: spec > 80%, sens ≈ 90%

Spolehlivé pro kvantitaivní hodnocení efektu terapie

Dobrocky T et al. Assessing Spinal Cerebrospinal Fluid Leaks in Spontaneous Intracranial Hypotension With a Scoring System Based on Brain Magnetic Resonance Imaging Findings. JAMA Neurol. 2019 May 1;76(5):580-587.

Pomocná vyšetření - MRI

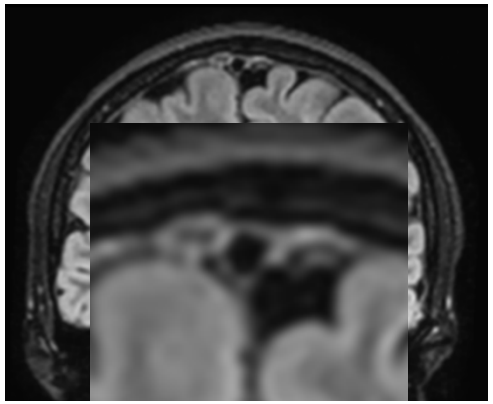

Major criteria

enhancement pachymening	**2**
zduření splavů (engorgement)	**2**
zploštění suprasellární cisterny ≤ 4,0 mm	**2**

sycení mening
hyperemie hypofýzy

zduření splavů

ED CSF

Minor criteria

1	subdurální kolekce
1	zploštění prepontinní cisterny ≤ 5,0 mm
1	mamilo pontinní distance ≤ 6,5 mm

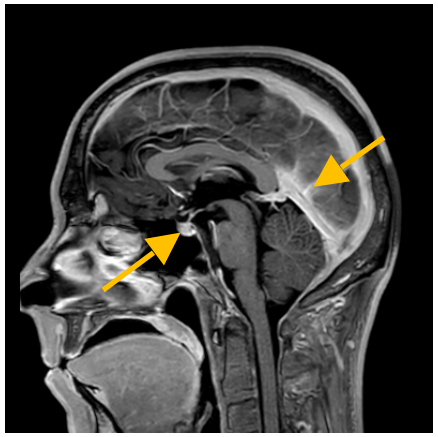
NEMOCNICE ČESKÉ BUDĚJOVICE, a.s.

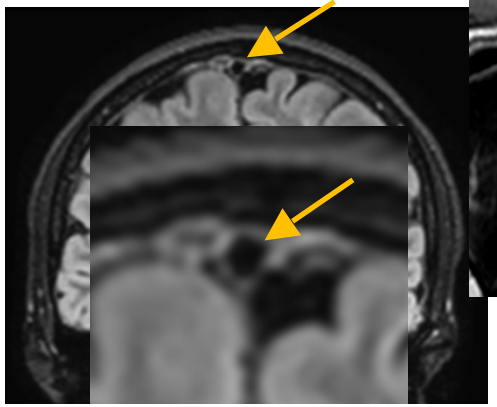
Bern score

Major criteria

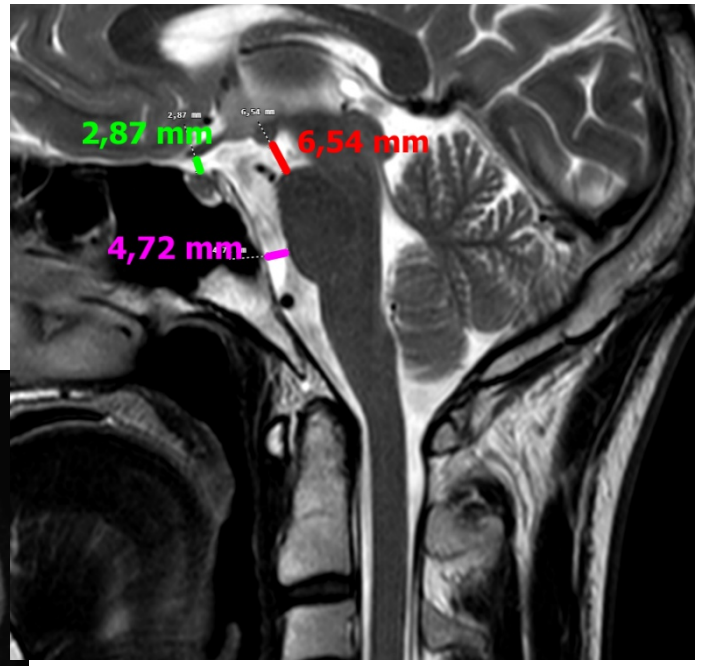
enhancement pachymening	**2**
zduření splavů (engorgement)	**2**
zploštění suprasellární cisterny ≤ 4,0 mm	**2**

sycení mening
hyperemie hypofýzy

zduření splavů

Minor criteria

1	subdurální kolekce
1	zploštění prepontinní cisterny ≤ 5,0 mm
1	mamilo pontinní distance ≤ 6,5 mm

Bern score 7/9 → 3/9

MRI páteře / míchy

T2WI s potlačením tuku

"Fat-Sat" (CHEF, SPAIR, DIXON)

STIR (Short Tau Inversion Recovery)

SLEC

(spinal longitudinal extradural CSF)

48-76%

≈20% normální MRI nález

MR + i.th. Gd:

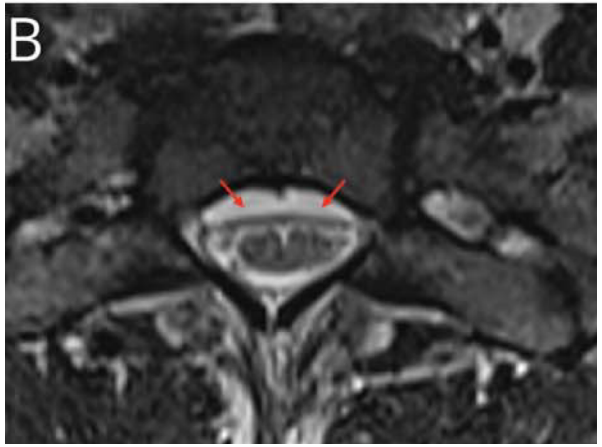
off-label
není přínos proti jiným modalitám
neuro toxicita Gd

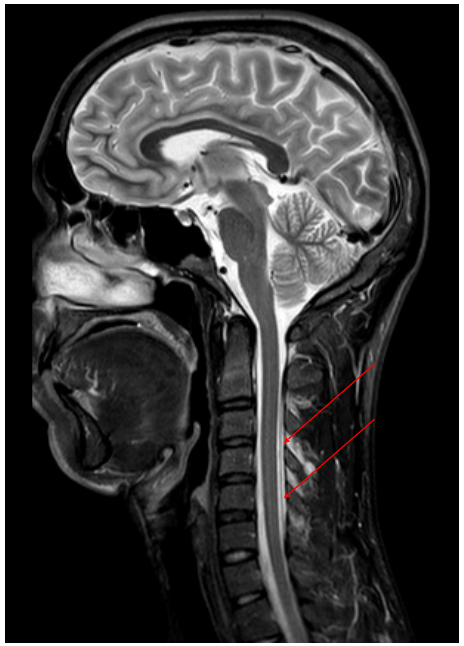
SLEC

ED kolekce CSF: - high-flow CSF leak:

48-76%

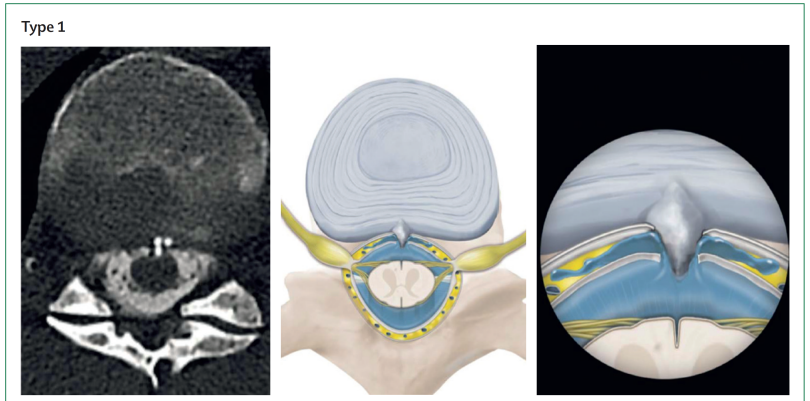
Typ 1	ventrálně
Typ 2	laterálně, dorzálně
Typ 3 (CVF)	absence ED kolekce

- nemá lokalizační význam (vertikálně)
  - rozsah kolekce
  - ↑ protruzí, cyst

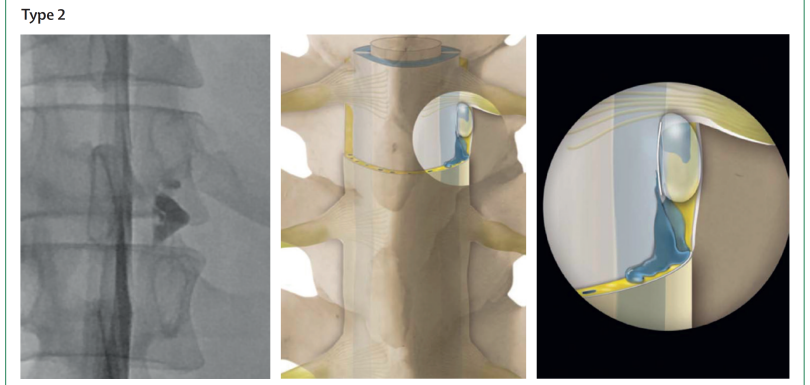
1

osteochondrogenní defekt

26,6 %

2

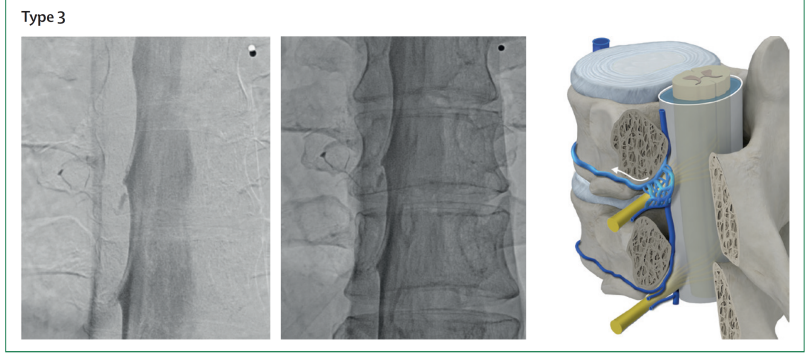

meningeální divertikl, cysta

42,3 %

→ 20 % prokázán leak

3

CSF – venozní fistule (CVF)

2,5 % (až 50 %)

Terapie – 1. linie

Konzervativní

bed rest normohydratace	vyplnění intervalu pro zajištění dg / EBP	
kofein p.o. (300-900 mg/d) (< 200 mg/d)	efekt sporný	ústup příznaků až 28%
analgetika (paracetamol, NSAID)	není podpora účinnosti	

Nesmí zdržet provedení specifické terapie leaku

Necílený patching - EBP

Necílená epidurální
- krevní záplata (EBP)
- fibrinové lepidlo *(alergie)*

- aplikace v L oblasti
- 20-40 ml
- do lokální bolesti, parestezie do DKK
- Trendelenburg 2h
- bed rest 2-3D
- opakovat za 2-4 wks
- 4-6wks eliminace Valsalva

https://rk.md/2020/epidural-blood-patch-ebp/

Mechanismus účinku
- nejasný
- tlakový (zvýšení ED tlaku, zastavení úniku CSF)
- zátkový (koagulum, překrytí defektu)

Efekt EBP 60% *(29-90%)*

závislý na:
- typu substance
- objemu (> 20 ml)
- cílený/necílený

Cílení EBP na etáž leaku
- ne vždy spolehlivá
- vícečetné defekty 24%

Rizika EBP

AEs - málo časté

- lokální bolest zad
- radikulární bolest
- rebound cefalea (RIH)

SAEs - vzácné

- infekce
- sy kaudy
- arachnoiditida, neuropatické bolesti
  (intradurální punkce)

subarachnoidální únik autologní krve 8,5%
- palpitace, nauzea, cefalea
- žádné trvalé následky

D'Antona L et al. JAMA Neurol. 2021 Mar 1;78(3):329-337.

RIH – Rebound Intracranial Hypertension

Doklad dokonalého uzávěru leaku

incidence	dospělí	7-27%
	děti	< 20%
predispozice	žena, mladší věk	
manifestace	<72 h (< 3 mth)	
klinický obraz	cefalea (akcentace vleže, F > O)	

Diagnostika
- ověřit ostatní příznaky IIH
- CTV / MRV *(85 % abnormal)*

Management
- ACZ, diuretika, TPM (většina self-limiting)

Follow-up po EBP

48hrs	rebound cefalea (RIH) lokalizovaný diskomfort - LBP	deconditioning orthostatická intolerance
10-14D	nedostatečný efekt	
3-6 wks	kvantifikace efektu	- čas do bolesti hlavy ve stoje - intenzita bolesti hlavy - příznaky non-headache, intenzita - čas ve vertikále - celková strávená doba ve vertikále / den

Co když necílený EBP nefunguje

2nd line dg workup

Cílené (dynamické) zobrazení

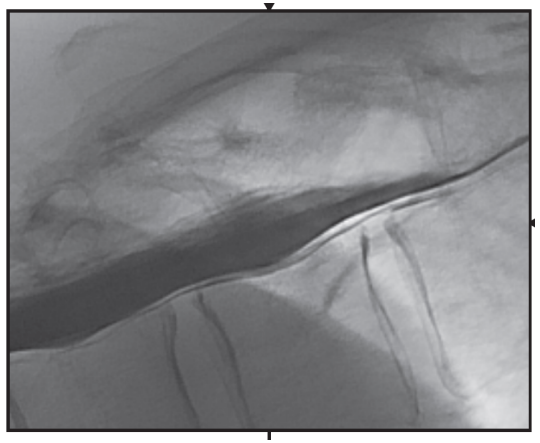
konvenční dynamická myelografie - CDM
digitální subtrakční myelografie - DSM
dynamická CT myleografie - DCTM

1) CDM / DSM - určení etáže leaku
- poloha - pronační Typ 1
- lateral decubitus Typ 2 (R, L)

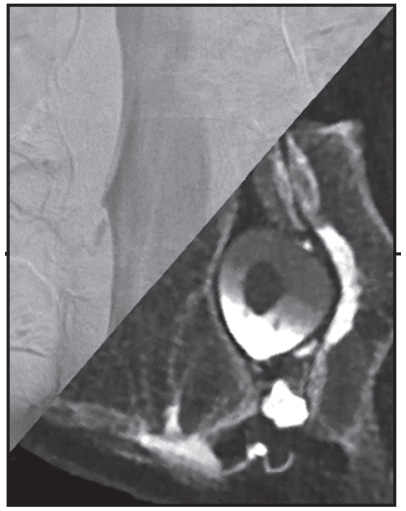
2) DCTM - postmyelograficky
- cíleně na etáž leaku

KL – intrathekálně
polohování pacienta
kaudoklaniální posun KL
kritický čas

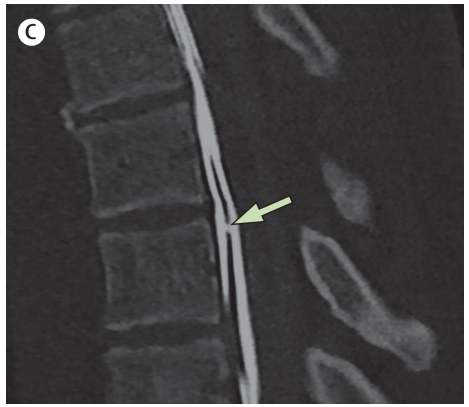
CDM

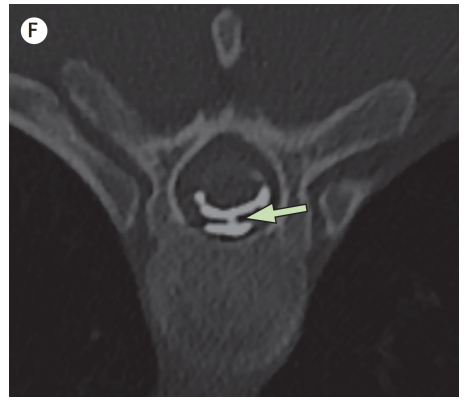

DSM

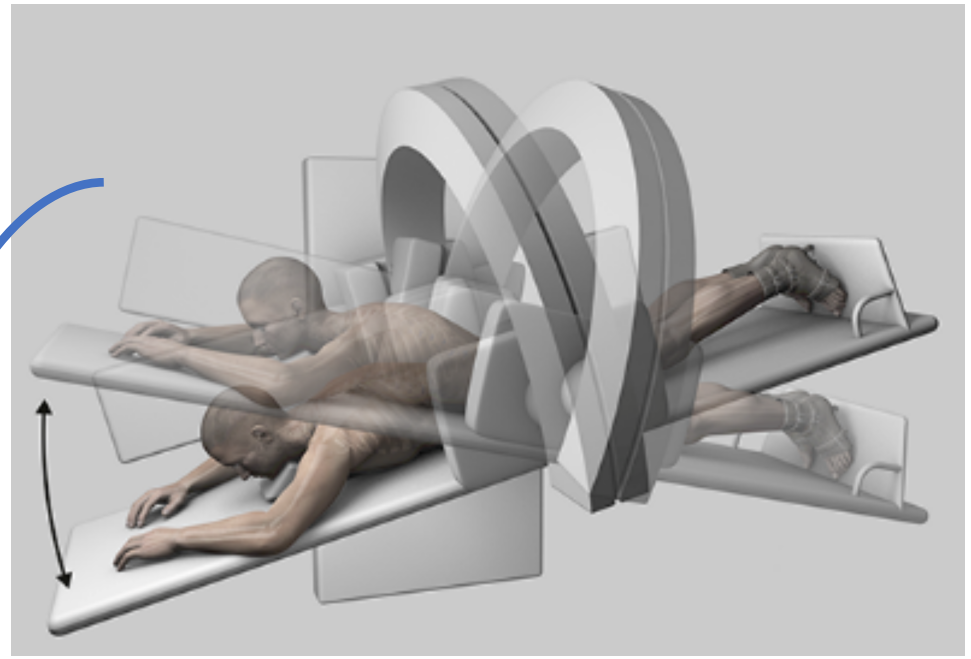
DCTM

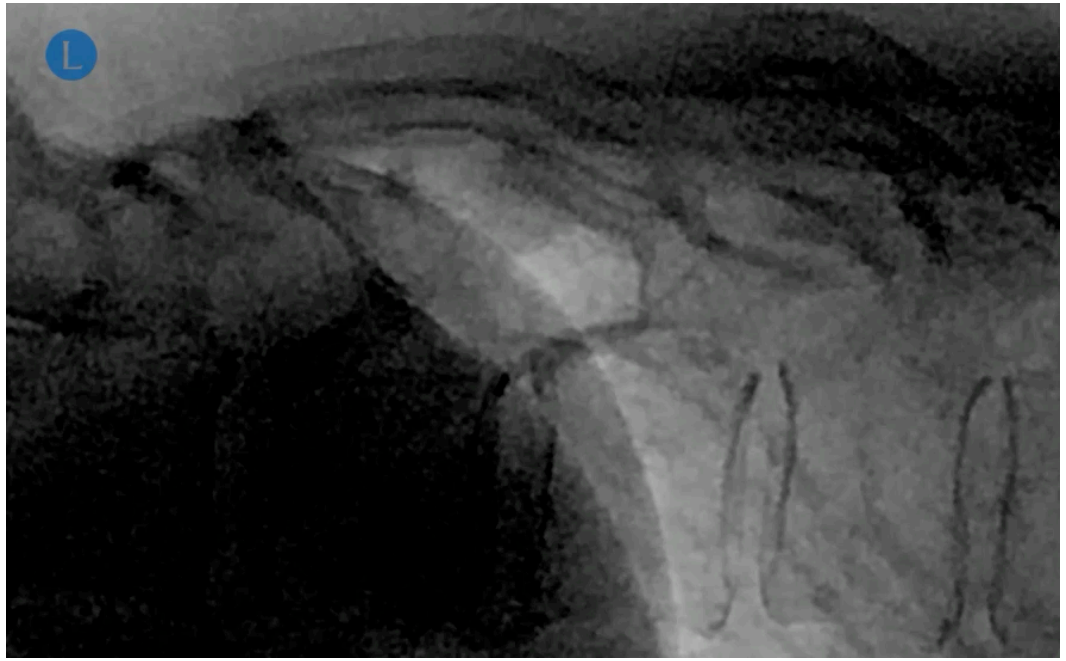

Dobrocky T et al. Spontaneous intracranial hypotension: searching for the CSF leak. Lancet Neurol. 2022 Apr;21(4):369-380.

Konvenční dynamická myelografie

- aplikace KL intrathekálně
- pronační poloha
- pomalé sklopení do Trendelenburgu
- skiaskopická kontrola
- KL kaudo-kraniálně
- leak: dvojí kontura kontrastu

- postmyleo CT staticky obraz
- nefrogram opacifikace pánvičky (Typ 3)

Piechowiak EI et al. Role of conventional dynamic myelography for detection of high-flow cerebrospinal fluid leaks. *Clin Neuroradiol* 2021; **31:** 633–641.
Dobrocky T et al. Spontaneous intracranial hypotension: searching for the CSF leak. Lancet Neurol 2022, Suppl material.

2nd line treatment

cílený EBP

embolizace CVF

NCH - patching

Flowchart – dg, ther

References

Dobrocky T, Nicholson P, Häni L, Mordasini P, Krings T, Brinjikji W, Cutsforth-Gregory JK, Schär R, Schankin C, Gralla J, Pereira VM, Raabe A, Farb R, Beck J, Piechowiak EI. Spontaneous intracranial hypotension: searching for the CSF leak. Lancet Neurol. 2022 Apr;21(4):369-380. doi: 10.1016/S1474-4422(21)00423-3. Epub 2022 Feb 25. PMID: 35227413.

Dobrocky T, Grunder L, Breiding PS, Branca M, Limacher A, Mosimann PJ, Mordasini P, Zibold F, Haeni L, Jesse CM, Fung C, Raabe A, Ulrich CT, Gralla J, Beck J, Piechowiak EI. Assessing Spinal Cerebrospinal Fluid Leaks in Spontaneous Intracranial Hypotension With a Scoring System Based on Brain Magnetic Resonance Imaging Findings. JAMA Neurol. 2019 May 1;76(5):580-587. doi: 10.1001/jamaneurol.2018.4921. PMID: 30776059; PMCID: PMC6515981.

Callen AL, Friedman DI, Parikh S, Rau JC, Schievink WI, Cutsforth-Gregory JK, Amrhein TJ, Haight E, Cowan RP, Barad MJ, Hah JM, Jackson T, Deline C, Buchanan AJ, Carroll I. Diagnosis and Treatment of Spontaneous Intracranial Hypotension: Role of Epidural Blood Patching. Neurol Clin Pract. 2024 Jun;14(3):e200290. doi: 10.1212/CPJ.0000000000200290. Epub 2024 Apr 30. PMID: 38699599; PMCID: PMC11065326.

D'Antona L, Jaime Merchan MA, Vassiliou A, Watkins LD, Davagnanam I, Toma AK, Matharu MS. Clinical Presentation, Investigation Findings, and Treatment Outcomes of Spontaneous Intracranial Hypotension Syndrome: A Systematic Review and Meta-analysis. JAMA Neurol. 2021 Mar 1;78(3):329-337. doi: 10.1001/jamaneurol.2020.4799. PMID: 33393980; PMCID: PMC7783594.

Cheema S, Anderson J, Angus-Leppan H, Armstrong P, Butteriss D, Carlton Jones L, Choi D, Chotai A, D'Antona L, Davagnanam I, Davies B, Dorman PJ, Duncan C, Ellis S, Iodice V, Joy C, Lagrata S, Mead S, Morland D, Nissen J, Pople J, Redfern N, Sayal PP, Scoffings D, Secker R, Toma AK, Trevarthen T, Walkden J, Beck J, Kranz PG, Schievink W, Wang SJ, Matharu MS. Multidisciplinary consensus guideline for the diagnosis and management of spontaneous intracranial hypotension. J Neurol Neurosurg Psychiatry. 2023 Oct;94(10):835-843. doi: 10.1136/jnnp-2023-331166. Epub 2023 May 5. PMID: 37147116; PMCID: PMC10511987.

Cheema S, Mehta D, Qureshi A, Sayal P, Kamourieh S, Davagnanam I, Matharu M. Spontaneous intracranial hypotension. Pract Neurol. 2024 Mar 19;24(2):98-105. doi: 10.1136/pn-2023-003986. PMID: 38135500; PMCID: PMC10958270.

Rajpal S, Nambiar M, Castanelli D, Khabaza A, Asadi H, Jhamb A, Mark Brooks D, Maingard J. Spontaneous Intracranial Hypotension and Spinal Epidural CSF Leaks: Diagnosis and Management. J Clin Neurosci. 2023 May;111:46-56. doi: 10.1016/j.jocn.2023.03.005. Epub 2023 Mar 20. PMID: 36948109.

Mehta D, Cheema S, Davagnanam I, Matharu M. Diagnosis and treatment evaluation in patients with spontaneous intracranial hypotension. Front Neurol. 2023 Mar 10;14:1145949. doi: 10.3389/fneur.2023.1145949. PMID: 36970531; PMCID: PMC10036855.

Q & A